कर्तृत्वाद्यपवादेनदशमस्यशुद्धिमाह इत्थंभावेनस्रष्टृत्वादिरूपेण तस्माद्वाएतस्मादात्मनआकाशःसंभूतः सोऽकामयतबहुस्यांप्रजायेयेत्यादिश्रुत्या कथितः सूरयस्तु परंकेवलमेवंरूपेणैवद्रष्टुंनार्हंति ॥ ४४ ॥ तत्किम् यतः अस्यविश्वस्यजन्मादौकर्मणिपरस्येश्वरस्य इत्थंभावः कर्तृत्वंनास्ति श्रुत्याऽपितात्पर्येणनप्रतिपाद्यते किंतु अनुविधीयते अनुवर्ण्यते किमर्थम् कर्तृत्वप्रतिषेधार्थम् हियतोमाययारोपितंप्रकाशितम् तथाचश्रुतिः निष्कलंनिष्क्रियंशांतंनिरवद्यंनिरंजनम् इंद्रोमायाभिःपुरुरूपईयतेइत्याद्याः ॥ ४५ ॥ उक्तमर्थमुपसंहरति अयंत्विति ब्रह्मणःसंबंधीकल्पोमहा कल्पः विकल्पोऽवांतरः तत्सहितः उदाहरणत्वेनसंक्षेपतउक्तःकथंभूतः यत्रमहाकल्पेप्राकृताः महदादिसर्गाः अवांतरकल्पेचवैकृताः स्थावरादि

इत्थंभावेनकथितोभगवान्भगवत्तमः॥ नेत्थंभावेनहिपरंद्रष्टुमर्हंतिसूरयः ॥ ४४ ॥ नास्यकर्मणिजन्मादौप रस्यानुविधीयते॥ कर्तृत्वप्रतिषेधार्थंमाययारोपितंहितत्॥ ४५ ॥ अयंतुब्रह्मणःकल्पःसविकल्पउदाहृतः ॥ विधिःसाधारणोयत्रसर्गाःप्राकृतवैकृताः॥ ४६ ॥ परिमाणंचकालस्यकल्पलक्षणविग्रहम्॥ यथापुरस्ताद्व्या ख्यास्येपाद्मंकल्पमथोशृणु॥४७॥ शौनकउवाच यदाहनोभवान्सूतक्षत्ताभागवतोत्तमः॥ चचारतीर्था निभुवस्यत्क्वाबंधून्सुदुस्त्यजान्॥४८॥ कुत्रकौषारवेस्तस्यसंवादोऽध्यात्मसंश्रितः॥ यद्वासभगवांस्तस्मैपृष्ट स्तत्त्वमुवाचह॥४९॥ ब्रूहिनस्तदिदंसौम्यविदुरस्यविचेष्टितम्॥ बंधुत्यागनिमित्तंचतथैवागतवान्पुनः॥५०॥

सर्गाइत्ययंविधिः प्रकारः अन्यैर्महाकल्पादिभिः साधारणः ॥ ४६ ॥ वक्ष्यमाणंविस्तरेणप्रतिजानीते परिमाणंस्थूलंसूक्ष्मंच कल्पस्यलक्षणमिया न् एवंरूपइति तद्विग्रहमवांतरकल्पम् मन्वंतरादिरूपंविभागंच यथावद्विस्तरेण पुरस्तात्तृतीयस्कंधेव्याख्यास्यामि तत्रपाद्मंकल्पमथोइति का त्स्न्र्येनव्याख्यायमानंशृणु ॥ ४७ ॥ यदर्थंसृष्ट्यादिनिरूपणंतदेवसाक्षात् श्रोतुकामः कथांतरंपृच्छति यदाहेति भुवःसंबंधीनितीर्थानि यद्वा भु वःक्षेत्राणिचेति ॥ ४८॥ कौषारवेर्मैत्रेयस्य तस्यक्षत्तुश्च अध्यात्मज्ञानसंश्रितःसंवादः ॥ ४९ ॥ पुनरागतवान् तत्रचनिमित्तंब्रूहि ॥ ५० ॥